

Un tomēr es nevaru iedomāties
dzejas pamatā ne shēmu, ne
formulu, ne modeli. Shēma, no
atkārtošanās dzimusi, ir radīta
atkārtošanai. Bet atkārtošana
mākslu pazudina.

/I. Ziedonis

Dzejnieki savā dzejā meklē atbildes uz lielajiem dzīves jautājumiem. Imants Ziedonis savā dzīvē meklēja atbildes uz šiem septiņiem jautājumiem. Izvēlies citātus no piedāvātajiem dzejoļiem un sniedz atbildes uz jautājumiem par sevi, izmantojot dzejoļu citātus!

1. Par ko tu dedz, iestājies (cīnies)?

2. Ko tu radi?

3. Kas ir tavi septiņi lielie cilvēki dzīvē?

4. Par ko ir jēgpilni runāt?

5. Ko tu kop?

6. Kādas ir lielās pamatpatiesības, pēc kurām vadoties būtu jādzīvo?

7. Kas ir tava vertikāle?

Imanta Ziedoņa dzejoļi

Tu atnāci pie manis nu jau otrām lādzēm

Tu atnāci pie manis nu jau otrām lādzēm.
Ar acīm mirdzošām – un mirdzot rokassprādzēm.

Bij kastaņlaiks. Tie paukšķēdami plīsa.
Un kļuva pēkšņi žēl, ka dzīve ir tik īsa.

Tik tiek, cik gaismu ieraudzīt ļauj Dievs,
kad tu man garām ej un iemirdzies.

Es nežēlojos. Dzīvi jāņem smejojot.
Tik, cik tā iemirdzas. Kā garāmejojot.

Par darbu

Ir laimīgie, kas sevi atrod
Un darbu, kuru mīl un prot,
Bet cik vēl stundu dienā katrā
Kā mēslus ārdām negribot.

Es atkal iegūt gribu, gribu gūt
Tāpat kā gaisā zili dūmi zūd.
Jo, re, kā koki izaug – it kā plūstot.

Jo, re, kā sniegs krīt, neko neiegūstot.

Nekā – ne iegūt grib, ne ņemt, nekā.
Bet tikai vēl lielākā klusumā
Prom atnākt, šurp aiziet. Un stāvēt plūstot.
Un visu dabūt, neko neiegūstot.

Mīlestība divreiz neatnāk,
Mīlestība mūžā ir tik viena,
Tā kā tava zārka smagais vāks,
Tā kā tava piedzimšanas diena.

Tā nav mīlestība, kura māk
Gadiem ķircināt un gadiem plosīt,
Mīlestība tā kā zibens nāk –
Atnāk, balta uzliesmo un nosit.

Tā mēs ejam. Dienas dziest un aust.
Uguns šautrās ilgu spriegums krājies.
Zibens! Tavs! Un atkal tas nav tavs,
Uzliesmo tavs draugs un blakus gājējs.

Viens pēc otra sadeg smaidoši
Zilā zibens trāpītie un ķertie.
Ejam tālāk! Ejam gaidošie,
Zibens netrāpītie, nenospertie!

Visbriesmīgāk ir, kad otram sāj

Visbriesmīgāk ir, kad otram sāj,
Pats visas elles var paciest.
Visbriesmīgāk ir, kad otram sāj
Un kad viņš skatās tev acīs
Un mēmi klusē, un nelūdz nekā,
Lai sājju smagums tiek dalīts
Visbriesmīgāk ir, kad otram sāj
Un tu nezini, kā lai palīdz.

Man patīk caurumi sierā.
Šai siera caurumu mierā,
Ielenkts no masas lielās,
Es stāvu tukšs un bez vielas.

Es eju te savā mierā.
Man nav grūti, ne šauri.
Pa burbuļu ceļu sierā
Es eju sieram cauri.

Priecāties par mazām lietām,
mazas sniega pārslas krīt.
Aizstaigāt uz tādām vietām –
nevar kartē saskatīt.

Tas nav ceļvežos, ne plānos,
tikai – ceļš tur pieved klāt,
mazas puķes pļavu klānos
iesāk tevi uzrunāt.

Sīkumi tie ir un nieki.
Eju. Un tik liksma sirds.
Garām aizjāj galminieki,
bajāri no somu pirts.

Tu, brāli, dari, ko vari!
Es varu, es darišu arī.
Mums ābelēm nolauzti zari.
Bet saule stāv ābelēm pāri.
Ir saulei savi stari,
Tā svērs mūs vēl, svērs mūs arī.
Dari, brāli, ko vari!

Tas jādara man un tev arī.
Kari, jā, brāļu kari,
Malduguņu gājieni gari,
Bet auseklim astoņi zari
Rītos stāv pāri
Dari, brāli, tu arī!

Nāk miegs. Uzpeld liela, gaiša saule.
Un maziem smalkiem punktiņiem pretī skrien ceļš.
Tu esi laimīgs cilvēks – tev piedāvājas!
Tev ir ceļa priekšlikums. Citiem ir tikai priekšnojautas,
tev ir priekšlikums.

varonīgi izturēt
varonīgi sevī sēt
varēšanu, pašiespēju
varonīgi savu seju

turēt pretī, nenovērsties
pretī
acis nenolaist
nenobīties
visa gaiss
kad sāk pretī briest un berzties
nenovērsties

varonīgi pieņemt to
pretinieku nolemto
aņņemt, ieņemt, paņemt iekšā
to, kas stāv ar naidu priekšā
ieņemt sevī lēnā spēkā
sevī viņu izkausēt
jaunā vielā spēt

varonīgi novaldīt
asinis, kas sevī rit
pats savs zobens, ieročnesi
pats tu ierocis sev esi

aņņemt viņus, nomierināt
ieņemt tos un skaidri zināt:
tas, kas savā gaismā spēs

aņņemt tumsu, – uzvarēs.

paņemt, turēt
tos, kas tumst:
miers un miers, un miers ar jums.

Arī no turienes

Nebaidies, neviens tevi nevar norīt,
tev ir uzdevums. Un vai tu būsi lapa vai ūdens,
vai akmens kalnā – tev ir uzdevums.

Ko es gribēju tev šodien pasacīt:
Skaistās dienās zālē ilgi rasa spīd.
Dzīve nāk, un dzīve iet, un dzīve izmainās,
Vienmēr prātā paliks pļavas rasā vizmainās,
Pat kad dienas vidū saulespuķes plauks,
Ilgu vālodze pēc rīta dzidrās rasas tīrās pērles, mās!
Ne jau ilgi dzīves pļavās zelta rasas lās.

Ko es gribēju tev šodien novēlēt:
Bezdelīgu bērni ilgi lizdās sēd,

Un tad pēkšņu – kā? – neviens to nezina –
Vienā drošā jauno spārnu virzienā –
Paliek mājas, paliek lizda, paliek viss,
Priekšā tikai mākoņi un debesis.
Vai tad tas nav tas, ko vecās bezdelīgas grib –
Redzēt, kā pret sauli bērnu spārni zib?

Ko es gribēju tev šodien līdzī dot:
Savu laimi katram pašam jāatrod,
Savus draugus katram pašam jāsatiek,
Katram pašam jāsalst un jāapsnieg,
Katram pašam marta saulē jāatkūst
Un kā ābelei no augļa svāra jānolūst.
Katram pašam jārūgst līdz raugam –
Tikai tā par cilvēkiem mēs augam.

Ceļi

Tikko mazs vējiņš uzvējos,
es pateikšu jums: kā es mīlēju tos.
Tikko mazs vējiņš noglaudīs,
es muļķītis būšu, mans prāts būs īss.
Es ieraudāšos. Kad raudāt beigšu,
es iešu pa mājām un visiem teikšu,
ka nav nekas dārgāks par ceļiem šiem,
kas aiziet uz rītiem un vakariem.
Jūs naktsmājas dosit.
Es teikšu: paldies,
ja palikšu, kas manu ceļu ies?
Es nezinu, cilvēki, kur manas mājas.
Tik – balti putekļi putinājas.

Bez mīlestības nedzīvojiet

Bez mīlestības nedzīvojiet,
Bez mīlestības viss ir mazs!
Bez mīlestības dūmo krāsniš
Un maizi negriež nazis ass.

Un kāds ar atdauzītu cirvi,
Ar trulu cirvi dienas tēš,
Un dīvains apnicības velniņš
Uz spožām gardīnstangām sēž.

Un it ne velna nevar saprast,
Kāpēc uz loga puķes zied,
Kāpēc no rītiem vajag celties
Un kāpēc vajag gulēt iet.

Bez mīlestības nedzīvojiet,
Jo nav kas ņem un nav kas dod!
Un viens tu dzer no savas krūzes,
Viens savā maizes rikā kod,

Viens ej un pats pie sevis smaidi,
Viens savu rūpju vagu ar...
Cik daudzi cilvēki tā dzīvo,
Un izrādās – tā arī var.

Es ieeju sevī

Izlijušu ūdeni nevar vairs sasmelt,
Ieplīsis kauss vairs neskanēs.

Nezinu, kā, bet es ieplīsis esmu.
Ieplīsuši esam visi mēs.

Dvēselē tā kā ieplēstā krūzē
Sūkalas, alu vai medu lej –
Ieplīsums sāp un ieplīsums rūšē,
Plīsums kā nervs cauri dvēselei skrej.

Apliet ābeli, apliet līdz saknēm,
apliet līdz galotnei, serdei un sēklām.
Apliet ābeli – visgar, visaugstu,
visdziļi savu ābeli apliet.

Mīlēt mākoņus, mīlēt līdz malām,
mīlēt līdz pamalei maldīgus mākoņus,

laimīgus mākoņus, mazos un milzīgos,
nomaldījušos mākoņus mīlēt.

Sagriezť gredzenā, gals iekš gala –
bezglību saspraust sprādzē.
Piederībā un mērķa mierā
bezglību gabalos sagriezť.

Ņemt vienu gabalu, nosaukt par dzimteni,
rudzus audzēt un paredzēt,
dzērienu raudzēt, cits citu redzēs,
ieraudzīs, nedzels un ieredzēs.

Gribas zem kristāla lustrām,
tūkstoškārt tūkstošās gaismās.
Vai stāvēt pie pasaules krusta
svētās baismās.

Gribas atvēzienu

lielu, kā pasaule mēž.
Gribas kaut mirkli vienu
sēdēt, kā karalis sēž.

Stāvēt gaismas vidū,
kā liktens licis mums.
Saglabāt gribas vidi,
kurai ir atmirdzums.

Man reizēm ļoti kauns,
Reizēm — nemaz nav kauna.
Reizēm man ļoti patīk
Ubagu pauna.

Ieeju mājā, saku:
— Vai jūs nevarētu man dot
Maizi? Varbūt kādu piciņu sviesta.
Pabarot. —

Man nemaz nav kauna,
Ja man prasa: — Kā tā drīkst —
Klīst bez darba tāds dūšīgs cilvēks,
Jauns vēl un veselīgs.

— Vai tad jums nevajag, — es saku,
— Jokdarus, ākstus?
Dvēselei vajag, — es saku,
— Arī svētos rakstus.

No manis jūsu dārzā
Tā peonija staro.
No manis tās skumjas
Vakaros pļavās garo.
Par maizi — jūs visi,
Bet kas par ziediem karo?
Un tāpēc — vai jums grūti,
Ja mani jāpabaro?

Ja jūs gribat savai maizei
Mazliet smaržas klāt —
Vai jūs nevarat mani
Pacienāt?

Es skaitīju un nonācu pie viena

Es esmu viens. Es esmu neskaitāms.
Es skaitīju un nonācu pie Viena.
Jūs varat pārbaudīt: tur ir mans nams
Un mana izskaitītā vakardiena.

Re, kā

Es atkal iegūt gribu, gribu gūt...
Tāpat kā gaisā zili dūmi zūd.
Jo, re, kā koki izaug – it kā plūstot.
Jo, re, kā sniegs krīt, neko neiegūstot.2

Nekā – ne iegūt grib, ne ņemt, nekā.
Bet tikai vēl lielākā klusumā
Promatnākt, šurpaiziet. Un stāvēt plūstot.
Un visu dabūt, neko neiegūstot.

Vientulība ir mīlestības trūkums asinīs,
nekas vairāk.

Tu esi miers, miers, miers.
Pasaule guļ mums pie kājām.
Ar tevi kopā ik vietu
Es saucu par savām mājām.

Tu esi prieks, prieks, prieks.
Debesis augstas. Balts klusums.
Es nolieku galvu tev uz krūtīm
Un dusu.

Tu esi spēks, spēks, spēks,
Bezgala skaists un kluss...
Es ticu – bezgala ceļi
Man ar tevi vēl jāiet būs.

Tu esi miers, miers, miers.
Zinu: sadegs šī dzīve radot.
Vai tu vari šim vienam mūžam
Savu mieru man atdot?